

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027; sisäministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa Valtakunnalliseen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan (VANUPO) 2024-2027. Lausunnonantajia pyydettiin lausumaan ohjelman eri osioista.

Sisäministeriö lausuu asiassa seuraavaa.

Yleistä

Sisäministeriö on ollut tiiviisti mukana tulevan Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) 2024-2027 valmistelussa ja pitää ohjelmaa tärkeänä.

Valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa on muodostettu hyvin ajankohtaisiin teemoihin liittyvät tavoitteet. Nuorten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä panostuksia tarvitaan tässä ajassa entistä enemmän. On pidettävä hyvänä myös turvallisuuteen liittyviä tavoitteita. Ennakoivaan, tilanteen aikaiseen ja jälkitoimintaan liittyvää osaamista on vahvistettava.

Sisäministeriön arvion mukaan VANUPO ei näyttäisi tunnistavan riittävällä tavalla globaalin turvallisuuden toimintaympäristön mahdollisia vaikutuksia lasten ja nuorten turvallisuuden tunteen kehittymiseen. Globaalin levottomuuden lisääntyessä erilaisten yhteiskunnallisten häiriöiden riskit ovat todellisia. Nuorten kriisitietoisuutta, resilienssiä ja omatoimiseen varautumiseen liittyvää osaamista on kyettävä lisäämään tämän ohjelmakauden aikana.

Esimerkiksi pelastustoimen ennalta ehkäisevän työn yhtenä vaikuttavuustavoitteena on lasten ja nuorten turvallisuuspääoman kasvattaminen. Tähän käytetään huomattava määrä työpanosta ja nuoria pyritään tavoittamaan neljä kertaa 25-ikävuoteen mennessä. Turvallisuuskasvatuksen sisällössä näkyvät ajankohtaiset teemat. Turvallisuuspääoman kasvattamista on pohdittu myös osana sisäistä turvallisuutta OKM:n vetämässä yhteistyössä, jonka tuotoksina muodostettiin yhteinen näkemys turvallisuuspääoman kasvattamisesta sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvän tilannekeskuksen luomisesta. Näiden teemojen on tärkeää olla näkyvissä myös tällä ohjelmakaudella.

Valtion liikuntaneuvoston lausunto VANUPO:sta osa-alueittain

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Harrastustoiminnan merkitystä nuorten elämässä ei voi korostaa liikaa. Harrastuksissa lapset ja nuoret muodostavat itselleen tärkeitä ihmissuhteita ja kiinnittyvät harrastukseen liittyvään yhteisöön ja vapaa-aikaan syntyä mielekästä tekemistä. On tärkeää, että nuorille on tarjolla matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia, jotta harrastaminen ei jää perheen taloudellisesta tilanteesta tai esimerkiksi kuljetuksista kiinni.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Harrastukset ovat tärkeitä myös maahanmuuttajalasten ja –nuorten integraation kannalta. Hatka-ilmiö tulee tunnistaa akuuttina kehittämiskohteena ja tätä tulee tarkastella yhdessä muiden strategioiden ja toimenpiteohjelmien kanssa.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Mielenterveystyö, erityisesti nuorten matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ovat tärkeässä roolissa nuorten hyvinvoinnin kannalta. Mielenterveyden haasteiden lisääntyessä on tärkeää, että palveluja on tarjolla ja niiden saavutettavuus on sillä tasolla, että nuori saa palvelua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ankkuritoiminnassa yksi tärkeä toimija on terveystoimi. Tilanne on kuitenkin se, että jokaisen tiimin käytössä ei ole terveydenhuollon ammattilaista. Osana ankkuritoimintaa tehtävä arvio nuoren mielenterveyden haasteista mahdollistaa hyvin varhaisen puuttumisen ja parhaassa tapauksessa sillä voidaan estää voimien paheneminen ja ongelmien eskaloituminen.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Ohjelmassa tunnistetaan esimerkiksi oikeusministeriön nuoriso- ja jengirikollisuuden vastainen toimenpiteohjelma yhteensovittamisen kannalta tärkeäksi. Tämän lisäksi tulisi huomioida myös esimerkiksi lapsistrategiaan liittyvä työ ja koota tietoa kaikkien näiden toimista päällekkäisyyden välttämiseksi ja toisaalta aukko- paikkojen täyttämiseksi. Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten ja ankkuritoiminnan välillä on välttämätöntä mahdollisimman varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi. Kouluissa ja oppilaitoksissa tulee tunnistaa oikeat toimijat, jotka tekevät yhteistyötä ankkuritoiminnan kanssa ja tukea näiden toimijoiden osaamista ja yhteistyön mahdollisuuksia.

Korin 3 tavoitteisiin sisäministeriö esittää pieniä lisäyksiä nykyisiin teksteihin seuraavasti:

Tavoite 7:

Sisäministeriö esittää, että tavoitteeseen lisättäisiin lasten ja nuorten turvallisuusosaamista ennalta ehkäistä ja kohdata arjen häiriötilanteita koulujen ja viranomaisten välistä yhteistyötä kehittämällä.

7 tavoitteen toisen kappaleen sisältöön voitaisiin lisäksi lisätä opettajien ja varhaiskasvatusopettajien turvallisuuspedagogisen osaamisen kehittäminen jo tutkintovaiheessa. Tällä olisi laajakantoiset vaikutukset lasten ja nuorten turvallisuusosaamisen vahvistamisessa. Turvallisuuden edistämisen edellytyksiä saataisiin muillekin kuin vain viranomaisille.

Tavoite 8:

Sisäministeriö esittää, että tavoitteeseen tehtäisiin oheinen lisäys resilienssin vahvistamisesta yhteiskunnan kriisitilanteissa:

Vahvistetaan nuorten resilienssiä *yhteiskunnan kriisien* sekä haastavien tilanteiden kohtaamisessa selkeyttämällä ja kasvattamalla nuorisotyön roolia yhteisöllisyyden vahvistajana. Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää nuorisotyötä kehitetään edelleen.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

Nuorisotyön kehittämisessä on hyvä huomioida muuttuva toimintaympäristö. Diginuorisotyö mainittiin ohjelmassa sanana, mutta sen merkitystä ei voi korostaa liikaa. On selvää, että nuoret ovat entistä enemmän kontaktissa toisiinsa ja ulkomaailmaan verkon välityksellä ja tärkeää on, että myös ammattilaiset ovat näkyvillä niillä kanavilla missä nuoretkin liikkuvat. Tämä luo turvaa nuorille ja tällä voidaan vähentää myös alustojen ja palvelujen haitallisia ulottuvuuksia.

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

Ei kommentoitavaa.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

Ei kommentoitavaa.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Ohjelmassa tunnistetaan uusia rikollisuuden muotoja ja nostetaan esille esimerkiksi katujengit. On tärkeä huomioida, että katujengit ovat pääosin nuorten aikuisten (18-30 vuotiaiden) muodostamia, eikä tätä tule sekoittaa esimerkiksi nuorten väkivaltarikollisuuden kasvaneeseen määrään. Näillä kahdella ilmiöllä on löydettävissä joitain yhtymäkohtia, mutta kyse on kuitenkin kahdesta erillisestä ilmiöstä.

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Erytisasiantuntija

Janne Juujärvi

Jakelu OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiedoksi SM PEO Pelastusosasto
SM PO Poliisiosasto

VN/7050/2023-SM-25

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: